

30/2004. (XII. 30.) KvVM rendelet

a felszín alatti vizek vizsgálatának egyes szabályairól

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 110. § (8) bekezdés *m*) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

A rendelet hatálya

1. § A rendelet hatálya

a) a felszín alatti víztestek (a továbbiakban: víztest)

aa) kijelölésével,

ab) állapotának jellemzésével, értékelésével és a változások vizsgálatával,

ac) monitorozásával,

ad) az aa)–ac) pontban meghatározottak felülvizsgálatával,

b) a felszín alatti vizek vizsgálatával és monitorozásával,

c) az a)–b) pontok szerinti feladatok végrehajtásához szükséges adatok gyűjtésével, feldolgozásával, szolgáltatásával

összefüggő jogokra és kötelezettségekre terjed ki.

A víztest kijelölése

2. § (1) A víztest kijelölése magában foglalja annak térbeli lehatárolását, elhelyezkedésének térképi rögzítését, továbbá azonosítását.

(2) Az országhatárral osztott víztest kijelölését egyeztetni kell az érintett országgal, amelyről a Magyar Állami Földtani Intézet bevonásával a környezetvédelmi és vízügyi miniszter (a továbbiakban: miniszter) gondoskodik az irányítása alá tartozó szervezetek révén, a külön jogszabályban meghatározottakra tekintettel.

(3) A víztestet a földrajzi elhelyezkedésre utaló névvel és azonosító kóddal kell ellátni.

(4) A víztest síkbeli határait, valamint – ahol ismert – a vertikális elhatárolást jelentő felületeket térinformatikai rendszerben, legalább $M = 1:500\,000$ méretaránynak megfelelő felbontású és tartalmú digitális térképi adatbázisban kell megadni.

(5) A víztest határait és azonosítását tartalmazó dokumentum a nyilvánosság, a (4) bekezdés szerinti digitális térképi adatbázis az adatforgalomban részt vevő költségvetési szerv, továbbá a miniszter, valamint más érintett miniszter irányítása alá tartozó szerv számára hozzáférhető.

3. § (1) A víztest kijelölését

a) a víztartó képződmény típusa és előfordulása alapján

aa) a karsztos,

ab) a medence területek porózus és nem karsztos,

ac) az aa)–ab) pontok szerinti vizek kivételével a hegyvidéki területek kőzeteiben lévő vizek,

b) a víztartó képződményből felszínre kerülő víz hőmérséklete alapján

ba) a 30 °C-ot meg nem haladó hőmérsékletű, hideg

bb) a 30 °C-nál magasabb hőmérsékletű, termál

vizek,

c) az a) és b) víztartó képződményeken belül a felszín alatti vízgyűjtők, az áramlási viszonyok, a földtani felépítés és a természetes vízkémiai összetétel, valamint a felszín alatti víz állapota szempontjából külön jogszabály szerinti érzékenység alapján kell elvégezni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti víztartó képződmény olyan felszín alatti kőzetréteg vagy kőzetrétegek együttese, amely porozitása és átteresztőképessége lehetővé teszi a 10 m³/napot meghaladó vízkitermelést vagy több mint 50 személy ivóvízellátását.

(3) A kijelölés folyamán figyelembe kell venni, hogy

a) a (2) bekezdésben meghatározott víztartó képződménynek, és

b) minden, napi 100 m³-nél több víz kivételére alkalmas víztartó képződménynek valamely kijelölt víztesthez kell tartoznia.

(4) A kijelölést felül kell vizsgálni, és szükség esetén módosítani kell az alábbiak szerint:

- a) a külön jogszabály szerinti veszélyeztetett helyzetűnek azonosított víztestek 7. § szerinti értékelése során, amennyiben a víztest egyes, azonos tulajdonságú részei jól elkülöníthetők egymástól, vagy
- b) az országhatárokkal osztott víztestek esetében a 2. § (2) bekezdése szerinti egyeztetés keretében, vagy
- c) amennyiben a víztest egyes részein a 9. § szerinti értékelés olyan mértékű különbségeket mutat, amely miatt a 11. § szerinti minősítés már nem végezhető el a víztestre összegzett formában, vagy
- d) a kijelölés során felhasznált mennyiségi vagy minőségi alapinformációk változása miatt, vagy
- e) a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítéséhez kapcsolódóan a részletesebb tartalmú további jellemzés, illetve az állapotértékelés alkalmával.

A víztest állapotának jellemzése

4. § A kijelölést követően a víztestek állapotát jellemezni kell, kiemelt figyelemmel:

- a) a külön jogszabályban kijelölt és nyilvántartott védelem alatt álló területekre,
- b) a veszélyeztetett helyzetű víztestekre,
- c) az országhatárral osztott víztest azon részére, amelyre a tevékenységből származó hatások az országhatáron áterjedhetnek,
- d) a víztest azon részére, amelytől felszíni víztest utánpótlódása vagy szárazföldi élővilág fennmaradása közvetlenül függ.

5. § (1) Az első jellemzést valamennyi víztestre vonatkozóan el kell végezni, melynek során a rendelkezésre álló, egyéb céllal gyűjtött hidrológiai, hidrogeológiai, földtani, talajtani, területhasználati információkra, a felszín alatti vizek terhelésére és igénybevételére vonatkozó ismeretekre, az ökoszisztémák megfigyelésére, a meglévő monitoring adatokra, továbbá a nagyobb térségeket felölelő, különböző szempontok szerint készített országos szintű feldolgozások felhasználhatóak. Az első jellemzés során a veszélyeztetett helyzetű víztesteket azonosítani kell.

(2) Az első jellemzés tartalmi és formai követelményeit e rendelet *1. mellékletének* 1. pontja tartalmazza.

(3) Az első jellemzés során a veszélyeztetett helyzetű víztestet a következő szempontok szerint kell azonosítani:

- a) víz(nyomás)szint kedvezőtlen változása;
- b) a vízkivételek és a külön jogszabály szerinti hasznosítható felszín alatti vízkészlet összehasonlítása;
- c) vízkivételeknek és a bizonyított és a valószínűsíthető terheléseknek, ezen belül a diffúz és a pontszerű szennyező forrásoknak
 - ca) a felszín alatti vizek mennyiségére és minőségére,
 - cb) a felszíni víz állapotára,
 - cc) a felszín alatti vizektől függő vízi vagy szárazföldi ökoszisztémákra gyakorolt hatása;
- d) a fedőréteg jellege, az áramlási viszonyok és a hidrogeológiai védettség;
- e) a víztest minőségi állapota, illetve a szennyezettség bekövetkeztének veszélye különösen a tartós környezetkárosodások, szennyezett területek következtében;
- f) az a)–e) pontokban foglalt bármely szempont szerinti értékeléshez szükséges rendelkezésre álló adat elégtelensége.

6. § (1) Az első jellemzésre alapozva további jellemzést kell készíteni valamennyi veszélyeztetett helyzetű víztest, valamint az országhatárral osztott víztest esetében.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott víztestek közé nem tartozó víztestre kiterjedően a további jellemzést a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítésekor kell elvégezni.

(3) A további jellemzés célja, hogy

- a) pontosabban lehessen mérlegelni azt, hogy a külön jogszabály szerinti jó állapotot a víztest az ott meghatározott határidőre eléri-e,
- b) meg lehessen határozni a környezeti célkitűzések elérése érdekében teendő intézkedéseket,
- c) a veszélyeztetett helyzetű víztestek azonosítása a 5. § (3) bekezdésében foglalt szempontok szerint megtörténjen, amennyiben az az első jellemzés során nem valósult meg,

d) az 4. §-ban, a 5. § (1) és (3) bekezdésben meghatározottak elemzése, a víztest természetes állapottól való eltérésének mértéke, valamint ezek okainak vizsgálata megvalósuljon.

(4) A további jellemzést a külön jogszabályban foglaltak, valamint az 1. számú melléklet 2. pontja szerinti tartalmi követelmények alapján kell elvégezni. A további jellemzés során felhasználhatók a talajok minőségével összefüggő adatok, nyilvántartások és a monitoring rendszer, az erdőgazdálkodási tevékenységgel összefüggő adatok, a hulladékgazdálkodással kapcsolatos nyilvántartások és információs rendszerek, a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokra vonatkozó adatok és monitoring rendszerek, a vízgazdálkodással, a felszín alatti vizekkel, valamint a földtani közeggel kapcsolatos adatok, nyilvántartások, a természetes győgytényezőkre vonatkozó nyilvántartások, illetve a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal által gyűjtött adatok. A további jellemzés során szükség szerint kiegészítő feltárást és adatgyűjtést lehet végezni.

7. § (1) A veszélyeztetett helyzetűnek azonosított víztestek esetében a további jellemzés keretében részletesen kell elemezni a természetes állapottól való eltérés mértékét, a veszélyeztetett helyzetet előidéző okokat és hatásokat a víztesten belül azokra a területekre összpontosítva, ahol

a) a kedvezőtlen víznyomás-, illetve vízszintváltozás tartósan tapasztalható,

b) a felszín alatti vizektől függő ökoszisztémák sérültek,

c) a felszín alatti víz elszennyeződött vagy tartós minőségromlás, tartós környezeti károsodás alakult ki,

d) a szennyezőforrások, illetve szennyezett területek hatására a víztest állapotát befolyásoló, pontszerű szennyezőforrásokból és szennyezett területekről elszivárgó szennyezőanyagok által érintett felszín alatti térrészek (szennyeződési csóvák) vannak vagy azok jelenléte valószínűsíthető.

(2) A minőségi szempontból veszélyeztetett helyzetű felszín alatti víztesteken tendencia vizsgálatot kell végezni a 4. számú melléklet A) részében meghatározott követelmények szerint.

(3) A szennyező anyag, szennyezőanyag-csoport vagy szennyezési indikátor koncentrációjának jelentős és tartósan emelkedő tendenciák megfordítási pontját – figyelembe véve a 4. számú melléklet B) részében foglaltakat is – a növekvő szennyezettség esetén a felszín alatti vizekre vonatkozó minőségi előírások szintjének és a külön jogszabály alapján megállapított küszöbérték százalékában kell meghatározni az azonosított tendencia és a hozzá kapcsolódó környezeti veszély alapján úgy, hogy a küszöbértéknek, illetve a felszín alatti vizekre vonatkozó minőségi előírásnak

a) a Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervének kihirdetéséről szóló miniszteri rendeletben meghatározott sekély porózus, sekély hegyvidéki és a hideg karsztvíztestek esetében legfeljebb 75%-a,

b) az egyéb víztestek esetében legfeljebb 30%-a legyen.

(4) Amennyiben a küszöbérték szigorúbb a minőségi előírásnál, akkor a küszöbértékeket kell alapul venni a megfordítási pont meghatározása során.

Veszélyeztetett helyzetű felszín alatti víztest

8. § (1)

(2) Veszélyeztetett helyzetű víztestek felülvizsgálata a környezeti célkitűzések ellenőrzése a külön jogszabályban meghatározott vízgyűjtő-gazdálkodási tervben

a) a felszín alatti vizek jó minőségi állapotának megállapítására szolgáló követelmények, és

b) a jelentős és tartósan romló tendenciák azonosítására és a tendenciák megfordítási pontjának meghatározására szolgáló kritériumok, továbbá

c) a 16. § (5) bekezdés e) pontja szerinti módszertan alapján történik.

(3) A (2) bekezdés alapján meg kell határozni a veszélyeztetett helyzetű

a) víztesteken belül azokat a területeket, ahol tevékenység következményeként a földtani közeg, illetve a felszín alatti víz tartósan károsodott, így a jó minőségi állapot egyáltalán nem vagy a tervidőszak végéig nem érhető el, illetőleg elérése aránytalanul költséges;

b) víztestek közül azokat a víztesteket, illetve víztestrészeket, ahol a jó mennyiségi állapot megvalósítása kedvezőtlen következményekkel járna

ba) a vízrendezés, az árvízvédelem és a lecsapolás eredményessége, vagy

bb) a jogos vízkivételek szempontjából.

A víztest állapotának értékelése és minősítése

9. § (1) A felszín alatti víztestek, illetve víztest csoportok állapotát értékelni és minősíteni kell a 2. számú mellékletben foglaltak alapján.

(2) Az (1) bekezdés szerinti értékelést és minősítést első alkalommal az első vízgyűjtő-gazdálkodási terv megalapozása keretében kell elkészíteni.

(3) Az értékelésnek valamennyi, a felszín alatti víz állapotára és az azt befolyásoló hatásra vonatkozóan rendelkezésre álló adaton és ismereten kell alapulnia.

(4) A minősítéshez a 14. § szerinti víztest monitoring adatait kell használni.

10. § A felszín alatti víz állapotát befolyásoló folyamatok és tevékenységek felszín alatti vizekre gyakorolt hatását folyamatosan figyelemmel kell kísérni. A területi monitoring keretében mért, illetve szolgáltatott adatokat legalább évente a felszín alatti víz és a földtani közeg környezetvédelmi nyilvántartási rendszerre, illetve a vízgazdálkodási információs rendszerre (a továbbiakban: nyilvántartások) vonatkozó előírások figyelembevételével kell ellenőrizni.

11. § (1) A víztest minősítését e rendelet 2. mellékletének 2. pontjában meghatározottak szerint kell elvégezni. A víztest minősítésének adatait térinformatikai rendszerben, legalább M=1:500 000 méretaránynak megfelelő felbontású és tartalmú digitális térképi adatbázisban kell megadni és ez alapján ábrázolni.

(2) A víztest állapotának minősítését indokollással, továbbá térképes bemutatással a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben közzé kell tenni.

(3) Az (1) bekezdés szerinti minősítés keretében:

a) a víztest jó állapotára vonatkozó előírások teljesülését ellenőrizni kell, a 8. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével,

b) amennyiben a jó állapot kritériumai nem teljesülnek, az okokat részletesen indokolni kell és meg kell határozni azokat a feltételeket, amelyek mellett a jó állapot 2015-ig elérhető,

c) amennyiben a jó állapot nem érhető el 2015. december 22-ig, a külön jogszabály alapján módosított követelmények teljesülését ellenőrizni kell,

d) a c) pontban foglaltak fennállása esetében a 8. § (3) bekezdés szerinti meghatározást el kell végezni.

Felszín alatti vizek állapotának monitorozása

12. § (1) A felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi állapotának változását monitorozással kell nyomon követni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti monitoring rendszer magában foglalja a víztestek mennyiségi, valamint a természetes tényezők és a diffúz (nem-pontszerű) emberi hatások következtében kialakuló minőségi állapotát észlelő, mérő, megfigyelő és ellenőrző rendszerét (területi monitoring), továbbá a pontszerű tevékenységek felszín alatti víz mennyiségére és minőségére gyakorolt hatásának ismeretét megalapozó monitoringot (környezethasználati monitoring).

13. § (1) A természeti hatásokra vonatkozó meteorológiai, hidro-meteorológiai adatokat (így például a csapadék mennyisége és minősége, párolgási adatok) a miniszter irányítása alá tartozó szervezetek, így különösen az Országos Meteorológiai Szolgálat biztosítja.

(2) A tevékenység felszín alatti vízre gyakorolt hatásának ismeretét megalapozó adatok megállapítása a területi és a környezethasználati monitoring alapján történik.

(3) A területi monitoring rendszer magában foglalja:

a) a miniszter, valamint a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter irányítása alá tartozó szervek által folyamatosan üzemeltetett monitoring rendszereket

aa) a mennyiségi állapotot ellenőrző rendszereket, így különösen a talaj-, réteg-, karszt- és termálvíznyomás, illetve vízszint észleléseket, továbbá a forrásmegfigyeléseket,

ab) a felszín alatti víztestek állapotára jellemző, ugyanakkor a felszín alatti víztestekkel összefüggő felszíni vizek mennyiségére és minőségére vonatkozó monitoringot,

ac) a minőségi állapotra vonatkozóan rendszeresen végzett méréseket, továbbá a nagy vízfolyások mentén a felszín alatti víz állapotára gyakorolt hatás megfigyelésére kialakított havária monitoringot,

ad) speciális, egy adott térség megfigyelésére kialakított monitoring rendszereket, így különösen a távlati vízbázisok területén végzett megfigyeléseket;

b) más állami szervezet által folyamatosan üzemeltetett monitoring rendszereket, azaz

ba) a Magyar Állami Földtani Intézet által folytatott felszín alatti víz(nyomás)szint észleléseket,
bb) a növény és talajvédelmi szolgálatok által működtetett Talajvédelmi Információs és Monitoring Rendszert;
c) a külön jogszabály szerint a települési önkormányzatok által, a település közigazgatási területén lévő felszín alatti víz mennyiségi és minőségi állapotára kiterjedő monitorozást;

d) állami szervek, tudományos intézmények, szervezetek által időszakosan végzett, illetve expedíciós felméréseket.

(4) A környezethasználati monitoring rendszer magában foglalja:

a) a felszín alatti víz mennyiségi, illetve minőségi állapotát érintő tevékenységet folytató által, a külön jogszabály szerint végzett megfigyelések, így különösen a víziközművek – a hulladéklerakók üzemeltetéséhez, a bányatavak hasznosításához –, az ivó-, ásvány- és gyógyvízhasználatok vízbázisvédelmi tevékenységéhez kapcsolódó monitorozást;

b) a szennyezett, tartósan károsodott területeken külön jogszabály szerinti kármentesítési monitoring rendszereket.

(5) Az (1) bekezdés és a (3) bekezdés *b*)–*d*) pont, valamint a (4) bekezdés szerinti mérések, megfigyelések eredményeit a külön jogszabályban meghatározottak alapján kell biztosítani.

Víztest monitoring

14. § (1) A külön jogszabály szerinti monitoring program a 12. § szerinti monitoring rendszerből kiválasztott objektumokon végzett monitorozásból (víztest monitoring) áll, amelyek észlelő és mérőhelyeit a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben rögzíteni kell.

(2) Az (1) bekezdés szerinti víztest-monitoring a 13. § (3) bekezdés *a*) és *b*) pont *ba*) alpontja, valamint a 13. § (4) bekezdés *a*) pontja szerinti monitoring rendszerekből kiválasztott észlelő és mérőhelyekből és azok értékeléséből áll.

(3) A víztest-monitoring részei:

a) a mennyiségi monitoring,

b) a minőségi monitoring, ezen belül

ba) a kémiai felügyeleti,

bb) a kémiai operatív

monitoring.

(4) A víztest-monitoring eseti jellegű feltárásokkal kiegészíthető; kialakításának szempontjait e rendelet 3. melléklete határozza meg.

(5) A mennyiségi monitoring a víztestek víznyomásszintjében, nyomásállapotában, illetve forráshozamban bekövetkezett hosszú idejű változások megfigyelésére szolgál, figyelembe véve az utánpótlódás rövid és hosszú idejű változásait és az ökoszisztémákra és az ivóvízbázisokra gyakorolt hatásokat is.

(6) A minőségi monitoring összefüggő és átfogó képet ad a felszín alatti vizek minőségi állapotáról és az ökoszisztémákra és az ivóvízbázisokra gyakorolt hatásról.

15. § (1) A víztest monitoringba bevont kutak alapadatait egyeztetni kell a külön jogszabály szerinti országos kútkataszterrel, illetve a források adatait az országos forráskataszterrel.

(2) A monitoring programba tartozó objektumok alapadataiban történő változásokat és a tárgyévi észlelési adatokat az objektumok üzemeltetőinek a tárgyévet követő év március 31. napjáig kell a miniszter által kijelölt, a nyilvántartásokat vezető szervezet részére megküldeni.

(3) A monitoring objektum alapadatainak minősülnek a monitoring rendszer objektumai térbeli azonosítására szolgáló és műszaki kialakítását leíró adatok (így különösen: földrajzi koordináták, kút kiépítésének, forrás foglalásának legfontosabb műszaki adatai).

(4) A monitoring objektum észlelési adatainak minősülnek a monitoring rendszer objektumain meghatározott időszakonként mért, észlelt, időben változó adatokat (így különösen: vízminőség, vízszint, vízhozam).

Adatszolgáltatás és koordináció

16. § (1) A víztestek jellemzését, illetve a felszín alatti vizek állapotvizsgálatát a monitoring rendszerekre, a víztestek értékelését és minősítését a 14. § szerinti monitoring program észlelő és mérőhelyeinek adataira támaszkodva a külön jogszabály szerinti vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés során kell elvégezni.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott feladat ellátásához szükséges, feladatkörükhöz tartozó adatokat a Nemzeti Környezetügyi Intézet területi kirendeltségei és a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek (a továbbiakban: felügyelőség) tartják nyilván és azokat a miniszter által kijelölt, a nyilvántartásokat vezető szervezet részére a tárgyévét követő év március 31. napjáig szolgáltatják.

(3) Az (1) bekezdésben foglalt feladat ellátásához szükséges, a feladat- és hatáskör gyakorlásával érintett miniszter irányítása alá tartozó szerveknél rendelkezésre álló, földtani, bányászati, mezőgazdasági, talajvédelmi, közegészségügyi adatokat e szervek szolgáltatják a (2) bekezdés szerinti, miniszter által kijelölt szervezet részére.

(4) A 13. § (3) bekezdés c) pontja szerinti monitorozás eredményeit a városok települési önkormányzatai a tárgyévét követő év március 1. napjáig megküldik a felügyelőségnek.

(5) A (2) bekezdés szerinti miniszter által kijelölt szervezet az (1) bekezdéshez kapcsolódóan:

a) ellátja a 13. § (3) bekezdés a) és d) pontja szerinti adatbázisok szakmai rendszergazdai feladatait, továbbá a 13. § (5) bekezdése szerinti információk, adatszolgáltatások, valamint a víztest monitoring adatainak nyilvántartását;

b) javaslatot dolgoz ki a 14. § szerinti víztest monitoring meghatározásához, valamint az (1) bekezdés szerinti vizsgálatokhoz, ezen belül

ba) a módszertani útmutatókra, üzemeltetési szabályzatra, tervezési segédletekre, adatlapokra, adatszolgáltatási rendre,

bb) az érintett monitoring rendszerek fejlesztésére, így különösen a 13. § (2) bekezdés szerinti monitoring szükséges módosítására,

bc) a különböző szervezetek által működtetett monitoring rendszerek adatforgalmának eljárási rendjére,

bd) az információs rendszerek fejlesztésére,

be) a kiegészítő mérésekre és

bf) a bevonandó szervezetek körére;

c) elkészíti a 14. § szerinti víztest monitoring javaslati tervét a 13. § (3) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott intézményekkel együttműködésben;

d) részt vesz a külön jogszabály szerinti intézkedési programok kidolgozásában;

e) kidolgozza a víztestek minősítésére, a monitoring program üzemeltetésére vonatkozó műszaki előírásokat és a szabványosított módszereket.

Vegyes, záró és átmeneti intézkedések

17. § (1) E rendelet a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba.

(2)–(4)

(5)

18. §

19. § Ez a rendelet a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK (2000. október 23.) irányelve a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról 5., 7. és 8. cikk, valamint II. és V. számú melléklet,

b) az Európai Parlament és a Tanács 2006/118/EK (2006. december 12.) irányelve a felszín alatti vizek szennyezés és állapotromlás elleni védelméről, 2. cikk (6) bekezdés, 4. cikk (1) és (3) bekezdés, 5. cikk (3) bekezdés, 6. cikk (3) bekezdésének második albekezdése, III–IV. melléklet.

1. melléklet a 30/2004. (XII. 30.) KvVM rendelethez

Az első és a további jellemzés

1. Az első jellemzés

A jellemzést bemutató dokumentáció általános formája az M=1:500 000 méretarányának megfelelő felbontású és tartalmú digitális térképi adatbázis alapján készített térképsorozat, illetve az ehhez tartozó szöveges leírás és táblázat, amelyek együttesen bemutatják:

a) a víztest természetes állapotát meghatározó földtani tényezőket:

aa) a víztartó és a vízrekesztő képződmények földtani és vízföldtani jellemzőit, így különösen a hidraulikai vezetőképességet, a porozitást és az áramlási rendszereket,

ab) a fedőképződmények, illetve a talaj jellemzőit, különös tekintettel a csapadékból történő utánpótlódás lehetőségére és a szennyező anyagok bejutását befolyásoló vízföldtani adottságokra, a talajvízforgalomra, így különösen a fedőképződmények típusára, vastagságára, porozitására, hidraulikai vezetőképességére, abszorpciós tulajdonságára; (hidrogeológiai védetség);

b) a víztest természetes mennyiségi állapotát:

ba) a természetes utánpótlódási- és megcsapolási területeket, a vízforgalmat jellemző sokéves átlagértékekkel,

bb) az utánpótlódás és megcsapolás átlagos jellemzőinek területi és időbeli változását, a hasznosítható felszín alatti vízkészlet számításához szükséges adatot is,

bc) a felszín alatti víz(nyomás)szintek sokévi átlagos értékeinek térbeli változását és ingadozását;

c) a víztest természetes minőségi állapotát,

ca) a kémiai összetételt az összes oldott sótartalom és a hidrogeokémiai típus megadásával és a gáztartalom térbeli változását,

cb) a sokévi átlagos hőmérséklet,

cc) természetes eredetű elemdúsulások, vízminőségi anomáliák, ismert (A_b) bizonyított háttér-koncentrációk ismertetésével,

medenceterületeken térben elkülönítve, a rétegzettség bemutatásával;

d) a felszíni vízi-, illetve szárazföldi ökoszisztémáknak a felszín alatti víz mennyiségi és kémiai állapotától való függését:

da) azoknak a víztesteknek a megjelölésével, ahol az ökoszisztéma jó állapota függ a felszín alatti táplálástól,

db) azoknak az ökoszisztémáknak a meghatározásával, amelyek jelentősen károsodhatnak a felszín alatti víz állapotában bekövetkező változások miatt, különös tekintettel a védett természeti területekre és az erdőkre;

e) a víztest mennyiségi, minőségi állapotát befolyásoló tevékenységeket:

ea) a vízkivételek összegzett értékeit,

eb) a vízkivételek által okozott tartós vízszintsüllyedésekre és vízminőség-változásokra vonatkozó feldolgozás eredményeit,

ec) a felszín alatti vízdúsítás összegzett értékét,

ed) a felszín alatti vízbe történő közvetlen bevezetések víztest szintű mennyiségi és minőségi összegzett értékét,

ee) a pontszerű és nem pontszerű (diffúz) szennyezőforrásokat,

ef) tartósan károsodott szennyezett területeket,

eg) a víztest mennyiségi és minőségi állapotában olyan mértékű változást okozó egyéb tevékenységeket, illetve területhasználatokban bekövetkező változásokat, amelyek akadályozzák a jó mennyiségi-, illetve minőségi állapot elérését.

2. Az 1. pontot kiegészítő, a további jellemzés

A tevékenység felszín alatti vizekre gyakorolt hatásának vizsgálata keretében a következő adatokat kell folyamatosan összegyűjteni és értékelni:

a) a felszín alatti víztest földtani jellemzői, beleértve a földtani egységek kiterjedését és típusát, továbbá az 1. pont a), b), c) és d) pontok szerinti információk;

b) 10 m³/napot elérő vagy annál nagyobb vagy 50 embernél többet ellátó ivóvízkivétel, továbbá a felszín alatti víztől függő vízi- és szárazföldi ökoszisztémák állapotát jelentősen befolyásoló közvetlen vízkivétel esetében:

ba) a vízkivétel helye és a vízhasználat célja,

bb) az éves átlagos vízkivétel mértéke (partiszűrős vízkivételek esetén külön feltüntetve a háttér felőli utánpótlódás becsült értékét),

bc) a kitermelt víz kémiai összetétele és hőmérséklete,

bd) a vízkivételek által okozott – több évet meghaladó – tartós víz(nyomás)szintsüllyedés hatásterülete és mértéke;

c) felszín alatti vízbe történő közvetlen bevezetések esetében:

ca) a bevezetés éves átlagos mennyisége,

cb) bevezetett, visszasajtol víz minősége,

- cc)* a bevezetések által okozott tartós víz(nyomás)szint térbeli kiterjedése és változása,
- cd)* a felszín alatti vízbe közvetlenül bevezetett szennyezőanyagok mennyisége és minősége;
- d)* az utánpótlódási területeken lévő környezethasználatok esetében:
 - da)* a potenciális, illetve a tényleges pontszerű, vonalmenti és diffúz szennyezőforrások helye, jellege, a tényleges szennyezőforrásoknál a földtani közegbe közvetlenül bevezetett legnagyobb mennyiségű, továbbá legnagyobb kockázatú szennyező anyagok éves mennyisége,
 - db)* a tartósan károsodott szennyezett területek helye, a szennyezettség mértéke, a legnagyobb mennyiségű, továbbá a legnagyobb kockázatú szennyező anyag feltüntetésével,
 - dc)* a felszíni vizeket érintő jelentős kotrások és duzzasztások, továbbá a gáttal történő 100 000 m³-nél nagyobb vízvisszatartás, illetve a 300 ha-nál nagyobb lecsapolás adatait,
 - dd)* a felszín alatti víz természetes védeltségét csökkentő tevékenységek (külszíni bányászat, jóléti tavak, továbbá a nem megfelelően kiképzett vagy felhagyott kutak stb.) helye, szennyezés-közvetítő hatása,
 - de)* a víztest utánpótlódási területeinek területhasználati, tekintettel a lokális hatásokra,
 - df)* a *da*–*de* pontok szerinti tevékenységeknek a felszín alatti víz mennyiségi és minőségi állapotára gyakorolt hatása;
 - e)* a pontszerű szennyezőforrásokból és szennyezett területekről elszivárgó szennyezőanyagok által érintett felszín alatti térrészre (szennyeződési csóva) vonatkozó adatok;
 - f)* a hasznosítható felszín alatti vízkészlet és a vízkivételek területi eloszlása, viszonya, megkülönböztetve az engedélyezett közvetlen- és a becsült közvetett vízkivételeket és a felszín alatti vízdúsítást.

3. Az első, illetve a további jellemzés során meg kell határozni a víztest vagy víztest csoport koncepcionális modelljét, ami leírja mindazokat a természetes tényezőket és emberi hatásokat, mindezek folyamatait és összefüggéseit, amelyek hatással vannak a víztest, illetve víztest csoport állapotának értékelésére.

2. melléklet a 30/2004. (XII. 30.) KvVM rendelethez

A víztest állapotának értékelése és minősítése

1. A víztest állapota értékelésének és minősítésének általános szabályai

1.1. A víztestek állapota értékelésének és minősítésének célja a romló tendenciák kellő időben történő felismerése, a veszélyeztetett helyzetű felszín alatti víztestek azonosítása, valamint az esetleg már bekövetkezett gyenge állapot megállapítása a jellemzők eredményeinek a környezeti célkitűzésekkel való egybevetése által.

1.2. A mennyiségi állapotértékelés során – szükség szerint – el kell végezni a következő tesztek, és vizsgálni kell a külön jogszabály szerinti vízgyűjtő-gazdálkodási tervbe foglalt igénybevételi határértékek és az igénybevétel viszonyát:

- a)* vízmérleg teszt (az utánpótlódás és az igénybevétel viszonyának vizsgálata),
- b)* felszíni víz teszt (a felszín alatti víztest mennyiségi viszonyainak a kapcsolódó felszíni víztestre gyakorolt hatásának vizsgálata),
- c)* ökoszisztéma teszt (a felszín alatti víztest mennyiségi viszonyainak a szárazföldi ökoszisztémára gyakorolt hatásának értékelését szolgáló teszt),
- d)* vízáramlás változás teszt (sós vagy egyéb, a felszín alatti víztestre jellemző vízminőségtől eltérő minőségű víz beáramlását vizsgáló teszt).

1.3. A minőségi állapotértékelés során – szükség szerint – el kell végezni a következő tesztek:

- a)* általános vízminőségi teszt (a szennyezettség térbeli kiterjedésének vizsgálata)
- b)* felszíni víz teszt (a felszín alatti víztest szennyezettségéből adódóan a kapcsolódó felszíni víztest állapotára gyakorolt hatás vizsgálata),
- c)* ökoszisztéma teszt (a felszín alatti víztest szennyezettségének a szárazföldi ökoszisztémára gyakorolt hatásának értékelését szolgáló teszt),
- d)* ivóvíz teszt (a felszín alatti víztest szennyezettségének az ivóvízellátás biztonságára gyakorolt hatásának vizsgálata),

- e) egyéb vízhasználatokra vonatkozó teszt (a felszín alatti víztest szennyezettségének a különböző célú vízhasználatok biztonságára gyakorolt hatásának vizsgálata),
- f) hőmérséklet teszt (a hőmérsékleti viszonyok változásának vizsgálata).

1.4. A kémiai állapotértékeléshez [1.3. pont a)–e) alpontja szerint tesztek elvégzéséhez] meg kell határozni a természetes okokból is előforduló szennyező anyagok háttér koncentrációját.

1.5. A kémiai állapotértékelés kiterjed a vezetőképesség és a szennyezőanyagok koncentrációinak vizsgálatára.

1.6. Amennyiben kellő számú adat áll rendelkezésre mind a mennyiségi, mind a minőségi állapotértékelés során tendenciavizsgálatot kell végezni, ha az adatok szignifikáns változást mutatnak.

1.7. Minden minőségi szempontból veszélyeztetett helyzetüként jellemzett felszín alatti víztest vagy felszín alatti víztest csoport esetében el kell végezni a kémiai állapotának meghatározására szolgáló értékelési eljárást minden olyan szennyező anyagra, amely a veszélyeztetett helyzet kialakulásához hozzájárult.

1.8. A felszín alatti vizek védelméről szóló külön jogszabály szerint a jó kémiai állapotra vonatkozó követelmények érvényesülésére irányuló vizsgálatok lefolytatásakor a következőket kell figyelembe venni:

- a) a 4. § és az 1. számú melléklet szerint elvégzett jellemzés részeként gyűjtött információt;
- b) a monitoring program eredményeit és
- c) bármely egyéb vonatkozó információt, beleértve valamely mintavételi pontnál a vonatkozó szennyező anyagok éves átlagkoncentrációjának a felszín alatti vizek külön jogszabály szerint meghatározott minőségi előírásaival és a külön jogszabály szerinti vízgyűjtő-gazdálkodási tervben rögzített küszöbértékekkel való összehasonlítását.

1.9. A külön jogszabály szerint meghatározott minőségi előírásokat és a külön jogszabály szerinti vízgyűjtő-gazdálkodási tervben rögzített küszöbértékeket meghaladó monitoring eredmények esetén annak meghatározása érdekében, hogy a szennyeződés jelent-e veszélyt a víz ivóvíz vagy egyéb emberi felhasználásra való alkalmasságára vagy a környezetre, vizsgálni kell, hogy a túllépés a víztest, illetve víztest csoport mekkora részére terjed ki figyelembe véve a víztest, illetve víztest csoport koncepcionális modelljét.

1.10. Annak vizsgálata céljából, hogy a felszín alatti vizek jó kémiai állapotára vonatkozó követelmények, különösen az ökoszisztémákra vagy a vízellátás biztonságára vonatkozó feltételei teljesülnek-e, a monitoring eredmények és a felszín alatti víztest megfelelő koncepcionális modellje alapján értékelni kell az alábbiakat:

- a) a szennyező anyagok elterjedtsége a felszín alatti víztestben;
- b) a felszín alatti víztestből a kapcsolódó felszíni vizekbe vagy a felszín alatti víztesttől közvetlenül függő szárazföldi ökoszisztémákba átvitt vagy valószínűleg átvitelre kerülő szennyező anyagok mennyisége és koncentrációja;
- c) a kapcsolódó felszíni vizekbe és a felszín alatti vizektől közvetlenül függő szárazföldi ökoszisztémákba átvitt szennyező anyagok mennyiségének és koncentrációjának valószínűsíthető hatása;
- d) sós víz vagy egyéb anyag felszín alatti víztestbe való beáramlásának mértéke; és
- e) a felszín alatti víztestben lévő szennyező anyagok által okozott, a felszín alatti víztestből ivóvízellátás vagy egyéb emberi fogyasztás céljára kivett vagy kivételre kerülő víz minőségét érintő veszély.

1.11. Az 1.9–1.10. alpontban foglalt vizsgálaton túlmenően a víztest kémiai állapotának értékelése és minősítése során a víztest-monitoring megfigyelési pontjainak eredményét a teljes víztestre kell összegezni.

A kémiai komponensekre vonatkozóan

- a) ki kell számítani a megfigyelési eredmények középértékét a felszín alatti víztest vagy víztest csoport minden egyes megfigyelési pontjára, majd
- b) ezeknek a középértékeknek az alapján a külön jogszabály, továbbá a 11. § (3) bekezdés a) pontja szerinti számításokra támaszkodva állapítható meg, hogy a felszín alatti víztest kielégíti-e a jó kémiai állapot feltételeit.

1.12. Az olyan víztesteken, illetve víztest csoportokon, amelyek esetében jelentős és tartósan emelkedő szennyezettségi tendenciát észleltek, vizsgálni kell a tendencia megfordítása érdekében tett intézkedéseknek a megfordítási ponthoz képest mérhető hatását.

1.13. A kémiai állapotértékelés kiterjed arra, hogy a külön jogszabály szerinti (B) szennyezettségi határértékeknek eleget tevő tevékenységek és a diffúz terhelés együttesen nem veszélyeztetik-e a víztest jó állapotát.

1.14. Az 1.1–1.12. alpontban foglalt vizsgálatokhoz kapcsolódóan be kell mutatni az értékelés, elemzés megbízhatóságát.

2. A víztest állapotának minősítése

2.1. A víztest minősítése lehet:

a) mennyiségi állapota alapján

aa) jó, amelynek jelölése: zöld szín,

ab) gyenge, amelynek jelölése: piros szín;

b) minőségi állapota, ezen belül a kémiai állapot alapján

ba) jó, amelynek jelölése: zöld szín,

bb) gyenge, amelynek jelölése: piros szín.

2.2. A 2.1. pont a) és b) alpontjai szerinti kategórián belül meg kell különböztetni és jelölni kell az állapot változását. Ha az 1.3. pont szerinti vizsgálat szerint:

a) a mennyiségi állapot tekintetében

aa) a víznyomás, illetve vízszint romló, a jelölés: fekete vonalkázás,

ab) a víznyomás, illetve vízszint javuló, a jelölés: kék vonalkázás;

b) a kémiai komponensek tekintetében az állapot tendenciája:

ba) romló, a jelölés: fekete pontozás;

bb) javuló, illetve a romló tendencia megfordult, a jelölés: kék pontozás;

c) állandó állapot esetén nincs jelölés.

2.3. A minősítéshez kapcsolódóan térképen kell feltüntetni – adott esetben és amennyiben az megvalósítható – valamennyi olyan mintavételi pontot, ahol a felszín alatti vizek minőségi előírásait és/vagy küszöbértékeit túllépi.

3. melléklet a 30/2004. (XII. 30.) KvVM rendelethez

A víztest-monitoring kialakításának szempontjai

1. A mennyiségi monitoring kialakításának szempontjai

1.1. Biztosítja minden felszín alatti víztest, víztest-csoport mennyiségi állapotának értékelését, beleértve az (M_i) igénybevételi határérték, illetve a hasznosítható felszín alatti vízkészlet meghatározását, ellenőrzését.

1.2. A mennyiségi állapot szempontjából veszélyeztetett, illetve országhatárral osztott víztestek esetében a megfigyelési pontok térbeli sűrűségét és az észlelés gyakoriságát úgy kell meghatározni, hogy az biztonsággal alkalmas legyen

a) a vízkivételek és a vízbevezetések felszín alatti víz(nyomás)szintekre gyakorolt hatásának számbavételére, ellenőrzésére,

b) az országhatárt keresztező áramlás irányának és hozamának meghatározására.

2. A minőségi monitoring kialakításának szempontjai

2.1. A kémiai felügyeleti monitoringra vonatkozó követelmények

A kémiai felügyeleti monitoring

a) kielégíti és igazolja a tevékenység hatásának becslésére szolgáló ismereteket,

b) információt ad minden egyes olyan időszakra, amelyre a vízgyűjtő-gazdálkodási terv vonatkozik, és alkalmasnak kell lennie a kémiai operatív monitoring tervezésére,

c) az alábbi anyagok és indikátorok vizsgálatára terjed ki:

ca) oxigéntartalom, pH-érték, vezetőképesség, nitrát és ammónium,

cb) a víz összetételét meghatározó komponensek, így különösen a nátrium, kálium, kalcium, magnézium, klorid, szulfát, hidrogén-karbonát,

cc) mindazon szennyezőanyagok, amelyek miatt a víztest veszélyeztetett vagy gyenge állapotú,

cd) a küszöbérték külön jogszabály szerinti meghatározásakor figyelembe veendő anyagok, – az ammónium, klorid és szulfát kivételével – amennyiben a területhasználat alapján feltételezhető, hogy az adott anyag a felszín alatti vízbe kerülhet;

d) rendelkezik térben elegendő megfigyelési ponttal a veszélyeztetett helyzetű, valamint az országhatárokkal osztott víztesteken ahhoz, hogy

da) a veszélyeztetett helyzetű víztestek esetében kellő számú adat álljon rendelkezésre mindazon szennyező anyagra vonatkozóan, amelyek a felszín alatti vizek vizsgálata, a víztestek jellemzése alapján veszélyeztetik a felszín alatti víz jó kémiai állapotát,

db) az országhatárral osztott víztestek esetében kellő számú adat álljon rendelkezésre mindazon komponensre, amelyek fontosak lehetnek az országhatáron átáramló felszín alatti vizet igénybevevő közvetlen vízkivétel szempontjából.

2.2. A kémiai operatív monitoringra vonatkozó követelmények

A kémiai operatív monitoringot két felügyeleti monitoring közötti időszakban kell üzemeltetni a víztest jellemzése, valamint a felügyeleti monitoring által kimutatott eredmények alapján veszélyeztetett helyzetű víztestben, illetve víztest részekben úgy, hogy

a) területi sűrűsége alkalmas legyen a víztest vagy víztest-csoport kémiai állapotának meghatározására,

b) gyakorisága elegendő legyen a szennyező anyag koncentráció növekvő tendenciájának pontosítására, de évente legalább egyszeri mintavételt és elemzést kell végrehajtani,

c) az a) és b) pontok szerinti adatok reprezentálják a víztest, vagy víztest-csoportok minőségét.

3. Az 1. és 2. pont alapján kialakított víztest-monitoring objektumainak EOY koordinátáit a digitális térképi adatbázisban ± 1 m-es pontossággal kell megadni.

4. A 2. ponttal összhangban a monitoring programot úgy kell kidolgozni, hogy a külön jogszabály szerint a felszín alatti víztest kémiai állapotának értékelésére szolgáló kritériumok megállapításához figyelembe vett szennyező anyagok koncentrációinak jelentős és tartósan emelkedő tendenciáit azonosítani lehessen.

5. A jelentős és tartósan emelkedő szennyezettségi tendenciák azonosításához szükséges monitoring tervezése és működtetése az alábbiakon alapul:

a) a monitoring gyakoriságát és a mintavételi pontokat úgy kell megválasztani, hogy azok alkalmasak legyenek:

aa) a szükséges információ nyújtására annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen emelkedő tendenciákat megfelelő szintű megbízhatósággal és pontossággal meg lehessen különböztetni a természeti változásoktól;

ab) az ilyen emelkedő tendenciák kellő időben történő azonosításának biztosítására, lehetővé téve olyan intézkedések végrehajtását, amelyeknek célja a felszín alatti vizek minőségének jelentős romlásának megelőzése vagy legalább – amennyiben ez megvalósítható – mérséklése,

ac) a felszín alatti víztest időbeli fizikai és kémiai jellemzőinek figyelembevételére, beleértve a felszín alatti vizek áramlási feltételeit, a vízutánpótlás arányát, valamint a talajon és az altalajon keresztüli szivárgási időt;

b) a megfelelő tudományos színvonalú és összehasonlítható adatok szolgáltatásának biztosítása érdekében olyan megfigyelési és elemzési módszereket kell alkalmazni, amelyek megfelelnek a nemzetközi minőségellenőrzési elveknek, beleértve adott esetben a CEN- vagy a nemzeti szabványosított módszereket is.

4. melléklet a 30/2004. (XII. 30.) KvVM rendelethez

Jelentős és tartósan emelkedő szennyezettségi tendenciák azonosítása és megfordítási pontjának meghatározása

A) Szennyezettségi tendenciák azonosítása

1. A veszélyeztetett helyzetű felszín alatti víztest vagy felszín alatti víztest csoport esetében azonosítani kell a jelentős és tartósan emelkedő tendenciákat, az alábbi követelmények figyelembevételével:

a) az értékelésnek az egyes mintavételi pontok idősor szerinti tendenciaelemzésére szolgáló statisztikai kiértékelési módszeren, így például regresszió elemzésen, kell alapulnia;

b) a tendenciaazonosítás torzulásainak elkerülése érdekében a mennyiségi meghatározási határ alá eső valamennyi mérést az idősorban előforduló legmagasabb mennyiségi meghatározási határ értékének felében kell meghatározni, kivéve az összes növényvédő szer együttes koncentrációjának vizsgálatát;

c) a természetben és emberi tevékenység eredményeként egyaránt előforduló anyagok koncentrációi jelentős és tartósan emelkedő tendenciáinak azonosításakor figyelembe kell venni az alapszintet, valamint ha már korábban rendelkezésre állt elégséges mennyiségű adat a tendencia vizsgálatához, akkor az első vízgyűjtő-gazdálkodási terv részét képező, a tendencia azonosításról szóló ismertetéshez összegyűjtött adatokat is;

d) a c) pont szerinti alapszintnek kell tekinteni azt az átlagos értéket, amelyet a monitoring program alapján legalább a 2007-es és 2008-as referenciaévben vagy ezen referenciaéveket követően meghatározott anyagok esetében az első olyan időszakban mérnek, amikor rendelkezésre áll az ellenőrzési adatok reprezentatív időszaka.

2. A monitoringot úgy kell megtervezni és végezni, hogy a jelentős és tartósan emelkedő szennyezettségi tendenciák megfordítása érdekében hozott intézkedések hatása kimutatható legyen

B) Megfordítási pont meghatározásának szempontjai

1. A 7. § (3) bekezdés szerinti megfordítási értéknél szigorúbb értéket kell meghatározni olyan esetben, ha költséghatékony intézkedésekkel megelőzhető, illetve mérsékelhető a tendencia további romlása.

2. A 7. § (3) bekezdés szerinti megfordítási értéknél enyhébb értéket lehet meghatározni, ha a szennyezőanyag kimutatási határa nem teszi lehetővé a tendencia megállapítását olyan értékek mellett.

3. A 7. § (3) bekezdés szerinti megfordítási értéknél enyhébb értéket lehet meghatározni, ha a tendencia növekedési aránya és megfordíthatósága olyan, hogy a tendencia megfordítására irányuló intézkedések későbbi kezdőpontja is lehetővé tenné a felszín alatti víz minőség környezetvédelmi szempontból jelentős romlásának a leginkább költséghatékony módon való megelőzését vagy legalább a lehetőségekhez mért mérséklését. Egy ilyen későbbi kezdőpont azonban nem vezethet a környezetvédelmi célkitűzések határidejének késedelmes teljesítéséhez.

4. A veszélyeztetett helyzetű felszín alatti víztestekre meghatározott megfordítási pontot annak megállapítása után a külön jogszabály szerinti vízgyűjtő-gazdálkodási terv hatéves ciklusa alatt nem lehet megváltoztatni.

5. A romló tendencia megfordulását monitoring eredményekkel bizonyítani kell.